

POSTANOWIENIE

Dnia 16 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa E. R.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 16 maja 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 21 czerwca 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powódka E. R. wniosła o zasądzenie od Skarbu Państwa – Wojewody (...) na jej rzecz kwoty 3 000 000 zł z odsetkami tytułem odszkodowania za bezprawne przejęcie – na podstawie przepisów Dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej – nieruchomości rolnej w obrębie 6 G., gmina B., powiat S.

Sąd Okręgowy w K. wyrokiem z dnia 8 listopada 2017 r. uwzględnił powództwo częściowo i zasądził na rzecz powódki odszkodowanie w kwocie 1 040 180 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 8 listopada 2017 r. do dnia zapłaty. Dalej idące żądanie oddalił i orzekł o kosztach procesu.

Ustalił, że poprzednik prawny powódki był właścicielem dóbr ziemskich G. o obszarze ponad 180 ha, w tym parku i dworu. Całość tych dóbr została przejęta przez Skarb Państwa na podstawie art. 2 ust. 1 e dekretu PKWN. Przejęcie znalazło odzwierciedlenie w księgach hipotecznych, w których ujawniony został Skarb Państwa. Poprzednik powódki, a następnie ona sama podejmowali, poczynając od wiosny 1990 r., starania o zwrot odebranego majątku kwestionując zasadność jego przejęcia, a następnie starając się zapobiec przynajmniej sprzedaży zespołu dworsko-pałacowego z parkiem. Starania okazały się bezskuteczne i nieruchomości, odszkodowania za utratę której dotyczy roszczenie, została w latach 2001 i 2003 sprzedana osobie fizycznej. Powódka dopiero w 2015 r. uzyskała prawomocną decyzję Wojewody (...) orzekającą, że park z budynkiem dawnego dworu nie podpadał pod działanie dekretu PKWN. Wystąpiła wówczas do pozwanego z roszczeniem o zwrot nieruchomości lub zapłatę odszkodowania. Wobec uzyskania informacji, że zwrot jest niemożliwy wytoczyła powództwo odszkodowawcze. Zasądzona kwota, przyznana powódce jako odszkodowanie za szkodę bezprawnie wyrządzoną przez Skarb Państwa w wyniku przejęcia parku i dworu bez podstawy prawnej i rozdysponowaniu go, została ustalona według stanu z dnia 13 września 1944 r. (przejęcia) i cen aktualnych. Sąd wskazał, że związek przyczynowy ma charakter wielocząłonowy i złożony, obejmuje bezprawne przejęcie, wpisanie do księgi wieczystej Skarbu Państwa, przekazanie majątku gminie B. w ramach komunalizacji i wreszcie – jego sprzedaż przez gminę.

Sąd Okręgowy nie uwzględnił zarzutu przedawnienia, uznał bowiem, że jego podniesienie stanowiło nadużycie prawa podmiotowego przez pozwanego.

Apelację pozwanego, wniesioną od części zasadzającej wyroku Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wyrokiem z dnia 21 czerwca 2018 r., dzieląc ustalenia Sądu pierwszej instancji. Sąd podzielił stanowisko, że źródłem szkody powódki była utrata nieruchomości, jej przyczyną bezprawne działanie pozwanego, a skutkiem – ostateczna utrata nieruchomości dworsko – parkowej. Szkada powódki wiąże się złożonym związkiem przyczynowym z bezprawnym działaniem pozwanego i nie ma podstaw, by przypisywać spowodowanie szkody wyłącznie działaniom Gminy B., która sprzedała nieruchomość osobom trzecim.

Sąd podzielił także stanowisko, że zarzut przedawnienia stanowił nadużycie prawa, przyjmując, że termin przedawnienia zaczął biec od dnia 4 czerwca 1989 r.

W skardze kasacyjnej pozwany zarzucił naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 363 § 1 w zw. z art. 417 § 1 k.c. a także art. 120 k.c. We wnioskach domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie zadowolających stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnił potrzebę rozpoznania jego skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. to znaczy oczywistą zasadnością złożonej skargi, spowodowaną oczywistym, jego zdaniem, naruszeniem wszystkich przepisów wskazanych w podstawie kasacyjnej.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej, w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., zachodzi tylko wtedy, gdy dla przeciętnego prawnika treści skargi - bez głębszych analiz i jurydycznych dociekań - jednoznacznie wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie, a samo orzeczenie jest bezwzględnie wadliwe. Skarżący, powołując się na przesłankę przewidzianą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. powinien wykazać tak rozumianą oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Uzasadnienie wniosku jednak takich argumentów nie zawiera. Pozwany stwierdził, że w orzecznictwie ukształtował się jednoznaczny pogląd, zgodnie z którym szkoda polegająca na utracie prawa do nieruchomości wymaga ustalenia odszkodowania

według stanu z chwili utraty jej własności i cen obecnych i powołał się na uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 1 lipca 2015 r. oraz Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2013 r., V CSK 388/12 i z dnia 25 czerwca 2009 r., III CSK 344/08). Żadne z tych orzeczeń nie dotyczy jednak żądania, jakie zgłosiła powódka, które obejmuje naprawienie szkody wynikłej z bezprawnego przejęcia majątku. Jest to szkoda rodzajowo inna i szersza niż szkoda wynikła z pozbawienia własności nieruchomości i może objąć także ubytek wartości nieruchomości związany z wyzuciem właścicieli z wszelkich atrybutów prawa własności, w tym możliwości dbania o swój majątek i zarządzania nim. Tym samym twierdzenie, że sposób ustalenia odszkodowania jest oczywiście wadliwy, nie może być poczytane za oczywiście uzasadnione.

Skoro wymieniona przez skarżącego podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą, a okoliczności sprawy nie wskazują, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., należało odmówić przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2018 r., poz. 265).